

Марија МИХАЛИЧЕК\*

## СВЈЕДОЧАНСТВА ВЕЗА СА РУСИЈОМ ПЕТРА ВЕЛИКОГ У ПЕРАСТУ И ЊИХОВА КУЛТУРНО- ТУРИСТИЧКА ВАЛОРИЗАЦИЈА

За туризам као социокултурни феномен, културна баштина, посебно она која је статус свјетског културног наслеђа, представља изузетно вриједан ресурс. Град Пераст је својим вриједностима допринио уписивању которске регије у Унескову листу природних и културних ријеткости, а одраније је званично проглашен спомеником културе као урбанистичко-архитектонска, барокна цјелина. У том смислу Пераст подлијеже посебном режиму чувања, заштите и презентације својих културних добара, која су уједно и атрактивни фактор туристичке понуде и мотив за посјету овој дестинацији.

Посебан значај у оквиру културно-туристичких атракција Пераста и његових препознатљивости има сегмент културног и историјског наслеђа који је повезан са познатим личностима и њиховим поморским, педагошким и војним дјеловањем у прошлости.

Свједочанства о везама Пераста са Русијом у XVII и XVIII в., које су остварене захваљујући двојници Пераштана, су већ у XIX и првој половини XX в. била предмет пажње малобројних посјетилаца из ове далеке земље. Ради се о неколико сачуваних вјеродостојних артефаката, који су научно истражени, документовани и валоризовани као свједочанства од велике важности за „читав славенски свијет”. Вријеме није одузело него потврдило ексклузивитет овим свједочанствима, посебно данас у вријеме глобализације. Око њих се, у Музеју града Пераста, окупљају посјетиоци разних категорија из читавог свијета, откривајући кроз понуђену причу културни идентитет, традиционалне вриједности и цивилизацијске до-

---

\* Мр Марија Михаличек, Музеј града Пераста

сеге и регије које посјећују. Интерпретација овог дијела музејске поставке се потврђује и кроз едукативну улогу за школску и студентску популацију, која се упознаје са овим дијелом националне историјске прошлости и истовремено стиче свијести о важности чувања културне баштине.

Музејска презентација и интерпретација ових свједочанстава изазива велико интересовање руских туриста и има посебно значење, јер у Перасту откривају конкретне потврде заједничке прошлости. Упознавање са тим давно оствареним контактима људи са овог простора са Русијом увијек бива пропраћено пријатељски и са наклоношћу, па тако остварена комуникација са прошлошћу доприноси бољем разумевању и у садашњем времену.

Овим радом желимо апострофирати важност ових свједочанстава за доживљај, емоцију и духовно искуство које ће посјетилац понијети послије обиласка перашког музеја. Заправо, у Перасту се руским туристима преко приче о давним историјским и поморским везама нуди јединствен доживљај, који самим тим ову дестинацију чини посебном у односу на друга туристичка одредишта Боке которске и Црне Горе. Ипак, могућности и потенцијал које нуди овај сегмент аутохтоне баштине као битан фактор у туристичкој презентацији добара културног наслеђа нијесу у потпуности искориштене у културно-туристичкој понуди.

Током XVII и XVIII стољећа међу развијеним поморским насељима Боке, Пераст предњачи и издваја се као снажан економски, поморски и културни центар на цијелој источнојадранској обали. Пераст у то вријеме постаје мјесто које је дало и низ професионалних помораца који су због својих способности били цијењени и ангажовани у другим поморским срединама, као што су Венеција, Дубровачка република, а прије свега Русија.

У низу познатих поморских личности из Пераста XVII и XVIII стољећа свакако су најистакнутији двојица Пераштана који су повезани са Русијом из времена Петра Великог. То су поморски капетан и педагог Марко Мартиновић (Пераст, 1663–1716) и руски адмирал Матија Змајевић (Пераст, 1681 – Тавров – Вороњеж, 1735).

Научну валоризацију значаја њиховог дјеловања и доприноса дала је наша и руска историографија у опсежној библиографији која је плод истраживачких напора многих историчара и архивиста.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Библиографија радова о Марку Мартиновићу у публикацији *300 година поморској школи и педагошкој дјеловања календара Марка Мартиновића*, издавач: СО Котор, ОЈУ „Музеји” – Музеј града Пераста, 1998 (стр. 23).

Захваљујући свијести Пераштана о вриједности свједочанстава из прошлости у овој малој средини се сачувао музејски и архивски материјал о Мартиновићу и Змајевићу. То су сигурно најважнији документарни извори који на најочигледнији начин свједоче и одсликавају вријеме поморског успона Пераста зато чине највреднији сегмент сталне поставке Музеја града Пераста.

Са историјске слике „Марко Мартиновић учи руске племиће поморским вјештинама” (Сл. 1) се ишчитава једна од најславнијих страница перашког и бокељског поморства. У покретном споменичком фонду профаног садржаја, ова историјска слика је својеврстан симбол Пераста и његове поморске прошлости, доказ о педагошком дјеловању капетана, поморског трговца и писца Марка Мартиновића, а истовремено свједочанство о првим контактима и везама нашег простора са далеком Русијом.<sup>2</sup> Угледни Пераштанин је, по одлуци Венецијанског сената, имао част да учи поморству групу од седамнаест руских питомаца високог друштвеног положаја, који бијашу упућени 1697. од Петра Великог у Венецију, због стицања вјештина у навигацији. Њихов боравак у Перасту 1698, који је као и цијела Бока, тада под млетачком доминацијом, означава почетак организованог поморског школства и попрви руски контакт са „славенском земљом и славенским народом”.

Чувени Дневник грофа Петра Андрејевича Толстоја, који је посјетио Пераст исте године, својим опширним свједочанством потврђује углед поморских искустава Боке и Пераста, али и историјску чињеницу да се управо преко овог подручја остварила веза са Русијом и то тринаест година прије од успоставе руско-црногорских веза 1711. године.

Историјска слика непознатог аутора, иако су је неки старији историографи приписивали барокном сликару Трипу Кокољи, урађена је 1711. године, дакле, читавих тринаест година након боравка Руса у Перасту, извјесно на основу старије која је послужила као предложак.<sup>3</sup>

О томе колико се у Перасту ово дјело цијенило, говори нам податак да је слика, коју су наслједници поклонили перашкој општини почетком XIX стољећа, имала почасно мјесто у вијећници општинске зграде, гдје су се почели сабирати и други предмети из прошлости Пераста. Ту су

---

<sup>2</sup> Михаличек М., *Историјска слика „капетан Марко Мартиновић учи руске племиће поморским вјештинама”*, Бока, Зборник радова иза науке, културе и умјетности, бр. 23, Херцег Нови, 2003 (стр. 347–353).

<sup>3</sup> Ковачевић П., *Дневник Петра Андрејевича Толстоја у вези са школовањем руских питомаца у Перасту 1698. године*, Зборник Више поморске школе у Котору, бр. 1, Котор, 1974 (стр. 43–50).

је видјеле многе чувене личности које су посјетиле Пераст, у XIX и првим деценијама XX ст. Руски путописци су су се, обавезно, у својим записима о Боки освртали на слику. Тако је Владимир Б. Броневски, ађутант руског генерала Сењавина, 1806. истакао улогу кап. Мартиновића ријечима: „Сваки Рус који се деси у Перасту мора да посети Дом који је припадао М. Мартиновићу; тамо ће видети настојања и успомене Петра Великог”.<sup>4</sup>

Мирослав Монтани доноси један интересантан податак, да је Перашка општина имала понуду 1880. од једног руског адмирала да откупи слику за велику суму, но судбина бијаше да остане у Перасту.<sup>5</sup>

О популарности овог ликовног дјела рјечито говори и једно писмо руског племића Галицина из 1897. којим се захваљује конту Крсту Висковићу за послату фотографију „која за њега има не само историјску, већ и вриједност њежне пажње и доказа да је један његов предак имао срећу да упозна лијепу земљу конта Висковића”.<sup>6</sup>

Из Пераста слика одлази, само привремено, у Котор 1934. на прву велику изложбу, коју организује Народни универзитет, посвећену културно-историјском наслеђу Боке которске. Оснивањем музеја у Перасту, 1937, слика је ушла у инвентар музејских предмета.

У контексту праћења презентације и валоризације свједочанстава о везама са Русијом, вриједно је поменути и покушај да се истакне личност кап. Марка Мартиновића, када је кућа у Перасту (сл. 2) у којој је, по традицији, обучавао руске питомце Петра Великог, претворена у музеј. На тој кући, на крају Пераста, Пераштани је и данас називају „наутиком”, 1948. приликом обиљежавања 250-годишњице овог догађаја, постављена је спомен плоча, а у њеном простору урађена поставка у којој су уз историјску слику биле изложене и друге музеалије и архивалије из Пераста, посебно оне везане за породицу Мартиновић. Послије рестаурације палате Бујовић, 1957, Музеј града Пераста коначно добија простор који је могао да удоми многа сачувана свједочанства поморске и културне прошлости овог града (Сл. 3).

Вијести из Перашког архива о поморским и трговачким активностима Матије Змајевића говоре да је веома рано стекао репутацију помор-

<sup>4</sup> Ковачевић П., *Зайажања руској поморској кайетана В. Б. Броневској*, Зборник Више поморске школе у Котору, бр. 2, Котор, 1975 (стр. 25).

<sup>5</sup> Монтани М., *Поморство Пераста у њорирејима бродова*, Поморски зборник, II, Загреб, 1962 (стр. 1871–1872).

<sup>6</sup> Преписка Крста Висковића, 1884–1898. ПАВ VIII.

ца. Боравак руских питомаца у Перасту 1698, тачније, познанство са грофом Петром Андрејевичем Толстојем, изаслаником Петра Великог, који је истовремено посјетио Пераст, било је од пресудне важности за његов одлазак у Русију.

Добро је позната сјајна каријера коју је остварио Матија Змајевић као сарадник Петра Великог, коју потврђују званични руски извори: организација и опрема руске флоте, стратешки распоред бојних бродова командовање у чувеној поморској бици код Гангута. Змајевић је 1719. унапријеђен у главног инспектора галерне флоте, 1721. именован је за члана Адмиралског колегија и произведен у вицеадмирала, а 1727. промовисан у адмирала руске балтичке флоте.

Неколико драгоцјених свједочанстава дјеловања у Русији налазе се у Перасту, захваљујући самом адмиралу Змајевићу, који је тестаментом сачињеном 7. августа 1730, када је изгубио сваку наду повратка, одлучио да их завјешта завичају. Послије адмиралове смрти, била су упућена његовом брату, надбискупу Вицку Змајевићу у Задар, да би их он послао у Пераст, 1737.<sup>7</sup>

У Музеју града Пераста се чува *ірамаѣа (дѣилома)* на пергаменту (сл. 4), потврда Петра I о постављењу Матије Змајевића на мјесто „командора”, заповједника групе бродова. Овај докуменат издат 1. маја 1712. је свједочанство о унапређењу, које је услиједило већ након двије године од примања у руску царску службу, послѣје провјере знања и способности пред самим руским царем, у Карловим Варима. Диплома је оштећена, истргнут је дио са потписом и печатом, по традицији сачуваној у Перасту, у XIX ст. за вријеме аустријске владавине.

Према опоручи Матије Змајевића, три заставе су морале бити упућене у Пераст. Сачувана је у Перасту она која сјећа на поморску битку код Гангута, 1714. *Руска светиоандрејска засѣава* (Сл. 5), поклон руског цара Матији Змајевићу, за заслуге које је имао у побједи руске флоте над Швеђанима, у тој чувеној поморској бици послѣје које је Русија добила превласт на Балтичком мору.

Портрет Матије Змајевића (Сл. 6), рад непознатог аутора, један је од најбољих и умјетнички највреднијих примјера портретног барокног сли-

---

<sup>7</sup> Брајковић Г., *Адмирал Змајевић и његово вријеме, Сјоменица Матије Змајевића*, Институт за поморство и туризам – Котор и Которска секција историчара, Котор, 1985 (стр. 133).

карства у Перасту и Боки которској.<sup>8</sup> У Музеју града Пераста је изложен мач типа „schiaivone”, са угравираним породичним грбом, који је припадао Матијином оцу, поморском и градском капетану, Крсту Змајевићу, а налазио се у кући Змајевића. Овај мач је адмирал Змајевић опоручком оставио перашкој општини, да се као симбол власти предаје новоизабраном градском капетану (градоначелнику Пераста) (Сл. 7).

*Орген св. Александра Невској*, којим је адмирала Змајевића одликовала царица Катарина, удовица Агнеза Змајевић је, поштујући његову жељу, 1737. поклонила цркви Госпе од Шкрпјела. Змајевић је обдарио перашке цркве са неколико сребрних предмета, а которског бискупа пастирским штапом „пасторалом” изванредне израде и љепоте, на којима је угравирано његово име и породични грб.

Наведени музејски предмети повезани са личностима Мартиновића и Змајевића у власништву Музеја града Пераста, уз богату архивску грађу која доноси вијести о њиховом животу и професионалном ангажману, допринијели су угледу музеја као једном од најзначајнијих баштинских институција у домену историје поморства на цијелој источној јадранској обали. Потпуно оправдано јер значај појаве поморског педагога Мартиновића и адмирала Змајевића далеко надилази простор Пераста и Боке которске.

Афирмацији, валоризацији и популаризацији ових свједочанстава допринијеле су тематске изложбе које су организоване као заједнички пројекти сродних институција. Овдје посебно истичемо изложбу „Црна Гора и Русија, 1711–1917.”, у Биљарди, на Цетињу, 1997, поводом 100-годишњице оснивања музеја на Цетињу, гдје су свједочанства из Пераста о везама са Русијом Петра I, имала истакнуто мјесто као претходница званичних државних веза Црне Горе и Русије.

Својеврстан допринос поимању важности овог сегмента историјске баштине је дат кроз модерну умјетничку интерпретацију. На тргу испред цркве св. Николе у Перасту се налазе у бронзи изливени ликови Марка Мартиновића и Матије Змајевића, аутора Вање Радауша, а у Поморском музеју ЦГ и Центру за културу у Котору су овјековјечени кроз рељефне приказе изведене у истом материјалу, аутора Васка Липовца.

У културно-туристичкој понуди свједочанства из Пераста о везама са Русијом су значајно присутна и за њих постоји велико интересовање, али да би се њихов потенцијал боље користио и добио адекватну валори-

<sup>8</sup> Михаличек М., *Барокни портрети из Пераста*, Годишњак ПМК, XXXIX-XL, Котор, 1991–1992.

зацију као јединствени културно-туристички производ, приоритетно је потребно провести низ активности у домену сектора културе и туризма.

– *Правна заштити и појединачних покрећних добара културној наследи.* Ту прије свега мислимо на законско утврђивање споменичке вриједности и упис у регистар покретних споменика културе појединачних свједочанстава: историјске слике *Марко Мариновић учи руске ђемине поморским вјештинама*, портрета адмирала Матије Змајевића и руске светоандрејске заставе.<sup>9</sup>

– *Остварење оптималних услова чувања.* С обзиром на то да валоризација културне баштине у туристичкој понуди подразумијева прије свега адекватно чување, заштиту и презентацију, логично је размишљање колико су ови захтјеви испуњени у случају свједочанства о везама са Русијом Петра I, укључујући и осталу музејску, архивску и књижну грађу Пераста. Ту се сусрећемо са поражавајућом чињеницом да музејски простор не посједује елементарне услове чувања и заштите, који се одnose на прописане оптималне вриједности температуре и влажности у изложбеном простору и депоу.

– *Обезбјеђење конзерваторске и реставраторске заштите.*

Музеј нема обезбјеђена стална финансијска средства из којих би се омогућила конзерваторска и реставраторска заштита најугроженијих предмета.

– *Иновирање превазиђене традиционалне поставке према захтјеви модерне музеологије.* Проблем недостајућег изложбеног простора и музејске опреме рефлектује се у мањкавости сталне поставке и чињеници да је извјестан број музеалија далеко од очију јавности.

– *Издавање појединачних шtamпаних промотивних материјала.* Постојећа понуда је деплијан на руском, енглеском и нашем језику, који се корисницима (посјетиоцима) дистрибуира уз улазницу, а садржи основне информације о палати, историјату музеја и његовим збиркама.

– *Израда адекватних музејских сувенира.* У сиромашној понуди сувенира не постоји чак ни разгледница са приказом музеалија, па тако ни свједочанстава о везама Пераста са Русијом.

– *Сарадње музеја са туристичким сектором (туристичким организацијама, агенцијама, хотелима).* Пераст, у љетној сезони, бљежи велики број групних посјета у организацији туристичких агенција, али само

<sup>9</sup> Ови предмети у склопу појединих колекција, али не појединачно (што заслужују), 1962. уведени су у регистар покретности споменичке вриједности.

мањи број у програму има посјету музеју. Зато је нужно развијање маркетинга и иницирање сарадње са туристичким организацијама и агенцијама да у итинерере уврсте посјету музеју.

Позитивни примјери којима се Музеј града Пераста приближио савременим музејима, који се све више оријентишу ка задовољењу потреба својих корисника (посјетилаца), је израда ЦД-а са презентацијом музејских збирки, који се нуди на продају посјетиоцима музеја. Израдом и постављањем website-а Музеја града Пераста 2009. остварена је истовремено и заштита и промоција добара културног наслеђа које се чува у музеју, а такође омогућена едукација и дистрибуција сазнања најширем кругу корисника, међу којима су и потенцијални туристи.

У контексту културно-туристичке валоризације свједочанстава о везама Петра I са Русијом Петра I, сматрамо да се не треба заобићи ни непокретна баштина Мартиновића и Змајевића у Перасту. Мартиновићи су посједовали читав комплекс грађевина у центру града. Једна од најстаријих кула Пераста је била она коју су у близини цркве св. Николе подигли преци Марка Мартиновића почетком XVI стољећа, била је најстарија кула, коју је обновио кап. Мартиновић. У XIX стољећу кула је дијелом срушена, а остатак инкорпориран у нову општинску зграду. Прије неколико година је стари „шквер” Мартиновића, дограђен и спајањем са сусједном зградом перашке општине, претворен у хотел „Конте”. Један дио комплекса Марковић-Мартиновић је рушевина у приватном власништву, са неизвјесном судбином што се тиче њене обнове и намјене. Дакле може се са жаљењем закључити да су архитектонска здања која су припадала Мартиновићима или уништена или преправкама изгубила аутентичност у прошлости, али и у најновије вријеме. На палати Змајевић, која је од XIX стољећа рушевина, управо се завршавају радови на обнови. Према сазнању, њена намјена је резиденционални објекат (Сл. 8).

Градитељско наслеђе двије најпознатије породице из Пераста, Мартиновића и Змајевића, завређује посебно вредновање у оквиру споменичке цјелине Пераста, но у регистар непокретних споменика културе једино је под називом „Поморска школа Мартиновић” уписана кућа у којој је Марко Мартиновић обучавао руске племиће поморству – на основу рјешења Републичког завода за заштиту споменика са Цетиња из 1961.<sup>10</sup>

<sup>10</sup> На основу рјешења из 1962. споменичку вредност, уз Пераст у цјелини, имају црква Госпа од Шкрпјела, Св. Ђорђе, Православна црква св. Госпође и родна кућа Трипа Кокоље.



Сектор културе и туризма су комплементарни и упућени на организовано дјеловање у циљу туристичке валоризације и стварања туристичког производа. У том смислу би требало користити постојећу заинтересованост туриста за актере приче о везама Пераста са Русијом, а и за све оне који желе боље упознати Пераст и његове вриједности. Организовати обиласке Пераста, који би укључивали руту са шетњом до значајних грађевина, као што су тврђава св. Крста, црква и палата. За туристе који дуже бораве у Перасту овакви обиласци уз стручно вођење понудили би доживљај о вриједности архитектуре и причу о култури некадашњег живота његових становника. У овој понуди би било посебно наглашено упознавање са остацима комплекса палата Мартиновића, старе „наутике”, палате, маузолеја и звоника Змајевића. Обиљежавање ових грађевина и путокази који ће обезбиједити лакше сналажење туристима су елементарна потреба у презентацији знаменитости Пераста.

### ЗАКЉУЧАК

– На туристичкој мапи Црне Горе Пераст има истакнуто мјесто јер његово укупно културно наслеђе доприноси аутентичности и ову омиљену дестинацију чини препознатљивом и другачијом. Пераст, с аспекта културно-туристичке понуде, посједује културне ресурсе, који су одавно препознати као својеврсне атракције. Ту спадају свједочанства о поморским личностима и њиховој заслуги за повезивање са Русијом.

– Ова свједочанства су доступна широкој популацији и најзаслужнија су за опште прихватање ових личности које постају синоними Пераста и његове културне и туристичке промоције.

– Презентација свједочанстава из Пераста о везама са Русијом Петра Великог је валоризирана преко едукативне улоге, приликом посјета музеју ученика и студената, као вид очигледног упознавања историјске и поморске прошлости Пераста и Боке которске и важности поморства као основе свеукупног цивилизацијског и културног идентитета регије Боке которске.

– Пераст је одредиште традиционално привлачно за туристе из Русије. Готово да нема руског туристе који обиђе Пераст и музеј који нема претходно знање о Пераштанима – кап. Мартиновићу и адмиралу Змајевићу, који су се судбински и професионално уградили у токове једног славног времена далеке руске земље, а сусрет са свједочанствима данас представља један изванредан доживљај посјетиоцима музеја и Пераста.

На тај начин се преко овог сегмента историјске баштине увијек изнова остварује веза са дијелом заједничке руско-црногорске прошлости, која изазива позорност, интересовање и емоцију руских туриста пред музеалијама и њиховом интерпретацијом.

– Аутентична свједочанства о везама са Русијом сачувана до данас у Перасту, неоспорно значајано учествују у промоцији његове културно-историјске баштине.

Постојеће интересовање за њих треба ширити и надограђивати подизањем разине квалитета презентације и интерпретације, како би се још боље искористила њихова привлачност и потенцијал у обликовању атрактивности дестинације и културно-туристичког имиџа Пераста.

## ЛИТЕРАТУРА

- [1] Брајковић Г., *Адмирал Змајевић и његово вријеме*, Споменица Матије Змајевића, Институт за поморство и туризам и Которска секција историчара, Котор, 1985.
- [2] Бргуљан В., *Међународни системи заштите културних и природних добара*, Икро – Младост, Загреб – Београд, 1985.
- [3] Драгичевић-Шешић М., Стојковић Б., *Култура – менаџмент, анимација, маркетинг*, Клио, Београд.
- [4] Ковачевић П., *Дневник Петра Андрејевича Толстоја у вези школовања руских питомца у Перасту 1698. године*, Зборник Више поморске школе у Котору, Котор, 1974.
- [5] Ковачевић П., *Запажања руског капетана В. Б. Броневског*, Зборник Више поморске школе у Котору, Котор, 1975.
- [6] Марковић Ч., Вујичић Р., *Споменици културе Црне Горе*, Пресмедија, Републички завод за заштиту споменика културе Цетиње, Нови Сад, 1997.
- [7] Маринковић А., *Културно-историјски споменици – важан фактор туристичке понуде*, Зборник Факултета за поморство у Котору, 7–8 Котор, 1981/1982.
- [8] Милошевић М., *Достигнућа и дилеме у проучавању доприноса тројице Пераштана Русији Петра I*, Годишњак Поморског музеја XXXI–XXXII, Котор, 1983–1984.
- [9] Михаличек М., *Барокни портрети из Пераста*, Годишњак Поморског музеја у Котору, XXXIX–XL, Котор, 1991–1992.
- [10] Михаличек М., *Историјска слика: „Кап. Марко Мартиновић учи руске племиће поморским вјештинама”*, Бока – зборник радова из науке, културе и умјетности, бр. 23. Херцег Нови, 2003.
- [11] Монтани М., *Поморство Пераста у портретима бродова*, Поморски зборник II, Загреб, 1962.
- [12] Шола Т., *Маркетинг у музејима, или о врлини и како је обзнанити*, Хрватско туристичко друштво, Загреб, 2001.
- [13] Шола Т., *Маркетинг у музеју*, Клио, Београд, 2002.
- [14] Вујичић Р., *Споменици културе и туризам*, Зборник Више поморске школе у Котору, 5–6, Котор, 1978/1979.

Marija MIHALIČEK

TESTIMONIES OF THE RELATIONS WITH RUSSIA OF PETER THE GREAT IN  
PERAST AND THEIR CULTURAL TOURISTIC VALORIZATION

*Summary*

In the number of associations when Perast is mentioned, for all of those who pay a visit to it, stands out the one related to the meritorious personalities, whose acting has made Perast famous, in the time of its' "golden era" in the XVII and XVIII century. The story which depicts the best that time and attracts the attention of tourists is based on historical facts, and is being interpreted over saved testimonies. The actors of that story are Captain Marko Martinović and Admiral Matija Zmajević from Perast, whose names are inevitable in every touristic guide about the sights of Perast. The testimonies on their contribution to the marine development of Russia from the time of Peter I represent the historical and cultural material, which serves as the confirmation of the firsts contacts obtained with Russia over Perast, which at the time was ruled by the Republic of Venice. The presentation and interpretation of these cultural goods posses, therefore, the allure of an attraction, and special meaning to Russian tourists, thus, it's becoming important motivation factor for them to visit Perast.

The cultural heritage of Perast provides many ways to offer and realize the proper look at the protection and presentation of monumental heritage to numerous tourists. With the renovation of the palaces and captains' houses over the last years Perast gradually loses the image it had for decades of a "dead city", but the truth revival of Perast and its real cultural touristic valorisation is yet to come. In that process it is primarily that the movable cultural-historical heritage of Perast acquires the treatment through legal protection, which obliges and conditions the necessity of proper keeping, protection and presentation. Here we refer to the known artefacts in the first place – the testimonies about relations of Perast with Russia of Peter I.

